Latvijas laikmetīgā glezniecība

Latvian Contemporary Painting

Daži mirkļi Latvijas 21. gadsimta gleznieciībā

Vai vispār pastāv laikmetīgā gleznieciība, laikmetīgā māksla? Šāds jautājums rodas, pārdomājot šobrīd pieejamo mākslas un mākslas teorijas mantojumu. Laikmetīgā mākslas ir tik neprecīzs un elastīgs jēdziens, ka pats liek apšaubīt savu pastāvēšanas pamatotību, neraugoties pat uz to, ka pati māksla vienmēr ir laikmetīga.

Ar ko īsti šībrīža laikmetīgā māksla ir laikmetīgāka par citu laikmetu mākslām? Un kāpēc Latvijā māksla ir tieši „laikmetīga" nevis „mūsdienu" vai „modernā"? Vai tāpēc, ka „moderns" ir lingvistiski tuvs modernismam, no kura kādreiz mēģināja atteikties laikmetīgā un postmodernisma mākslas, vai „mūsdienas" asociatīvajā līmenī ir pārāk padomiski tendenciozas? Turklāt, ņemot vērā dažu pašmāju mākslas teorētiķu uzskatus, ka latviešu māksla „nedaudz atpaliek „ no Rietumeiropas mākslas attīstības, nav īsti skaidrs vai Latvijā jau iestājies laikmetīgās mākslas laiks un vai esam panākuši Rietumeiropu, ja vispār Austrumeiropai un Rietumeiropai ejams viens mākslas ceļš? Protams, Rietumeiropas mākslai noteikti ir glaimojoši, ja kāds nedaudz atpaliek, taču vai ir glaimojoši Austrumeiropai sekot Rietumiem, kur absurdā modernisma, postmodernisma, post-postmodernisma un laikmetīgās mākslas virknējumā jau ierindojies t.s. neoloģisms jeb, drīzāk, ne-loģisms postlaikmetīgā māksla resp. Po-Co/Post-Contemporary art, kas esot „pagaidu" termins pēdējās desmitgades mākslas apzīmēšanai.

Vai nav tā, ka arī „laikmetīgā māksla" un paši tās paraugi ir „pagaidu" statusa iemiesotāji apstākļos, kur laikmetīgās mākslas paraugs + laikmetīgās mākslas teorija/kritika/filosofija ir intelektuāļu un inteliģences komplekts par izdevīgu cenu jeb laikmetīgā marketinga rezultāts? Ja arī ir, tad tas nebūt nenozīmē, ka tai nav vietas vai tiesību pastāvēt. Tieši otrādi – tai jābūt, tai jātiek vērtētai, jātiek kolekcionētai, jāmeklē un jāizbrīvē sev paredzētā vieta.

Šajā katalogā ir iekļauti vien nedaudzu „pagaidu" mākslinieku darbi – tie ir daži mirkļi Latvijas 21. gadsimta mākslā, kuru dzīvotspēju spēs pārbaudīt vienīgi laiks.

Valentīns Petjko, mākslas vēsturnieks

Some moments in the 21st century painting of Latvia

Does a contemporary painting, contemporary art exist at all? This is a question that arises at reflecting on art and art theory heritage available today. Contemporary art is a notion so inexact and flexible that it itself makes us question the validity of its existence, despite the fact that art itself is always contemporary.

What is it that makes the contemporary art of today more contemporary than the contemporary arts of other periods? And why is art in Latvia exactly "contemporary" rather than that of "today" or "modern"? Is it so because "modern" linguistically is close to modernism which contemporary and postmodern arts have once attempted to abandon, or "of-today" is too Soviet-based at the associative level? Besides, taking into account the opinions of some of our own art theoreticians who consider that Latvian art lags "a bit" behind the development of West European art, it is not quite clear whether the period of contemporary art has already begun in Latvia and whether we have caught up with Western Europe, if Eastern Europe and Western Europe have the same gateway to art. Naturally, for the art of Western Europe it is certainly complimentary if somebody lags a little bit behind it, but is it complimentary for Eastern Europe to follow the West where among the absurd string of such terms as modernism, post-modernism, post-postmodernism and contemporary art ranks already the so-called neologism or rather non-logism Po-Co/Post-Contemporary art, which would be a "temporary" term to denote the art of a recent decade?

Isn't it so that the "contemporary art" and its samples, too, embody a "temporary" status under the conditions where a sample of contemporary art + contemporary theory/criticism/philosophy is a package for a good price or the result of a contemporary marketing? Even if it does, it does not imply that it has no place or right to exist. On the contrary – it has to exist, it has to be evaluated, collected, it has to seek for and find the place due to it.

This catalogue includes only a few works by the "temporary" artists – these are some moments in the 21st century art of Latvia whose vital capacity will be tested only by time.

Valentins Petjko, Art historian

Mākslinieki par sevi, kontekstu un izstādi

Mākslinieku, kuri piedalās izstādē „Latvijas laikmetīgā gleznieciība", iespējams, var iekļaut vienā kategorijā pēc kāda ļoti vispārīga klasifikācijas principa – piemēram, viņi ir laikabiedri, apmēram vienas paaudzes pārstāvji, kas spilgti ienākuši Latvijas mākslas ainā šajā gadsimtā. Gadsimtu mija sakrita ar brīdi, kad sākumā tikko jaušami iezīmējās pārmaiņas pašā latviešu gleznieciībā un it īpaši tās attieciības ar laikmetīgo mākslu. Un tik tiešām, vispārīgi raksturojot, var teikt, ka jaunākās latviešu gleznotāju paaudzes, kas daļēji pārvarēja vēsturiski izveidojušos, daļēji institucionāli uzspiestu plaisu, kura iepriekš šķīra šīs jomas, veido latviešu laikmetīgo gleznieciību. Tomēr visi izstādē pārstāvētie mākslinieki ir oriģinālas personības ar atšķirīgām, savstarpēji nesajaucamām individuāla stila pazīmēm. Tādēļ, lai cik kārdinoši būtu runāt par viņiem kā vienotu kopumu, vēlējos pievērst īpašu uzmanību katra individuālajām atšķirībām, sadzirdēt katra personisko motivāciju un izvēles kritērijus. Par to aicināju izteikties viņus pašus, uzdodot trīs vienādus jautājumus, un tas attaisnojās – jo saņemtās atbildes ir tik dažādas! Lai kā mākslinieku spētu raksturot mākslas zinātnieki, kritiķi, filozofi, neatsveramas ir tās reizes, kad ļauts runāt viņam pašam. Tad atklājas uzskati, domas un spriedumi, kurus nevar uzminēt skatītājs „no malas". Par laimi, latviešu gleznotāju paaudze, kas nu jau saucama par briedumā esošu, ir spējīga pastāstīt par savu mākslu „no iekšpuses", atklājot pārdzīvojumus, iespaidus, ieceres, un reizē arī, mazliet paskatoties „no malas", komentēt izvēlēto pieeju plašākā laika un telpas kontekstā. Uz to arī viņus aicināju, uzdodot jautājumus:

Vai varat identificēt, atcerēties impulsu, kas ir jūsu izstādītās darbu sērijas (grupas, izlases) pamatā? Ja jā, lūdzu, nedaudz raksturojiet savus darbus!

Sigita Daugule: Cilvēki manās gleznās saskata sienas ar uzkrāsotu grafiti. Es tā to neuztveru. Šādi gleznoju tikai kādu laiku formas uzturēšanai, taču ilgstoši mani tas neinteresē. Katrs saskata, ko grib. Var teikt, ka gleznoju figurālas kompozīcijas. Katrai gleznai ir konkrēts impulss. Piemēram, vista. Es pusgadu šausmīgi cietu -- nesu to gleznu ārā, lai neredzētu, liku ar seju pret sienu... Tad vienā dienā aizkrāsoju visu sarkanu. Un tad gleznā pati no sevis ienāca vista, jo viņai tur bija jābūt. Tad es sapratu, ka darbs ir gatavs. Figūras nemaz nav tik impulsīvas, jo es ļoti daudz skicēju. Katrai jāatrod labākā forma. Citi darbi rodas ļoti viegli, bet pirms tam ir ilgi dzīvojuši manā galvā.

Jānis Dukāts: Tēlojuma manieri un veidu, iespējams, noteica vide un laikmets. Gleznu rašanos noteikti ietekmējis gan manis pieredzētais nesenā pagātnē, gan tā pieredze, kas dziļi sakņojas manā bezapziņā, un, iespējams, arī kādas nākotnes vīzijas, kuras tiks izmantotas nākamajos darbos. Bet vispirms vēlējos atainot šī gadsimta sajūtas un savu individuālo redzējumu par kosmosu, kas aizpildīts ar elektromagnētisko starojumu, plazmu, kosmiskajiem stariem un citām substancēm.

Andris Eglītis: Izstādē „Latviešu laikmetīgā gleznieciība" es piedalos ar darbiem, kuri bija izstādīti Beļģijā, bet līdz šim nav rādīti Latvijā. To tapšanas pamatā ir princips, ko es formulēju kā „specifisko haosu" – es pats neiejaucos dabā, ko gleznoju, atrodu gatavas kompozīcijas un gleznoju tās. Viena lieta noved pie nākamās... Mani vadīja interese par sadzīves attiecībām ar abstrakciju. Piemēram, telpas stūrī ieraudzīta dēļu kaudze atgādina abstraktu kompozīciju. Un tas mani fascinē vizuāli. Vispārinātākā līmenī – atgādina par ciešo saistību, kāda pastāv starp cēlo un ikdienišķo.

Daiga Krūze: Sākotnējais impulss ir darbība – uzmanības pārnešana no viena objekta uz otru. Tā ir komunicēšana ar attēlu, jebkuru un jebko, kas pastāv apkārt. Tā ir saruna, kur konkrētais objekts ir vārds, teikums vai pat vesels sacerējums. Darbu pamatā ir pietiekami neitrāla objekta atrašana, kurš sevī vienlaicīgi ietvertu dzīvības–nāves–atdzimšanas principu. Tāpat var teikt, ka šis objekts satur reizē gan kaulus, gan ādu vai līdzsvaro haosu un kārtību. Sākotnējais impulss ir gaismas spēle uz ūdens virsmas gar braucoša maza prāmja bortu, skatot to negatīvā kā neattīstītu filmiņu. Tas iekļauj paša cilvēka uztveres telpas paplašināšanas mēģinājumu.

Viktorija Valujeva: Par impulsu kalpoja iedvesma, ko es smeļos, pētot psiholoģiju un mākslu. Lai radītu jauno darbu sēriju "Prāta projekcijas", man nācās pieredzēt spēcīgu psiholoģisku pārdzīvojumu. Darbos attēlota pasaule, kas līdzinās personības aizspogulijai. Katru sekundi cilvēks veido uztveres projekcijas, un tas rada sekas. Atkal un atkal pārdomājot notikumus, mēs no jauna veidojam uztveres konstrukcijas caur savu projekcijas prizmu. Ļaujoties pārdzīvojumiem un spilgtām emocijām, cilvēka pasaule pārvēršas par plašu jūtu gammu. Izmantojot kolāžas tehniku, savās gleznās es cenšos parādīt to mākslīgo telpu, ko rada katrs pats, izvērtējot savus pārdzīvojumus.

Andris Vītoliņš: Esmu daudz gleznojis ceļojot, gleznojis rūpnīcas un citus objektus ārzemēs. Kādā mirklī manī sāka atdzīvoties separātisms – pārliecība, ka viss jādara šeit. Varbūt naiva doma – ja tu vari „pavilkt" šeit, tad tas, ka rodas, ir vissvarīgākais. Daudzi mākslinieki taisa globālu mākslu. Es nostājos opozīcijā – gleznoju kokus, krūmus, šķūnīšus. Visu, ko redzu trajektorijā, pa kuru pārvietojos. Sērijai, kas skatāma Daugavpilī, nekas nav speciāli meklēts. Es koncentrēju uzmanību uz to, kas redzams katru dienu. Mani nodarbina jautājums par tiekšanos pēc neaizsniedzamās pasaules, sapņu vides. Es pārstāju tiekties uz to un konstatēju, ka jau esmu tajā.

Otto Zitmanis: Visa sākums ir meklējams ārpus plūstošā laika. Balsts un atspēriens rodams katram savā pieredzē un vēlmēs, jo jebkurai informācijai un sajūtām ir jāiziet laika pārbaude. Tādēļ starp domu un roku vienmēr eksistēs nobīde – analīze, domas par svarīgo un netveramo, par to mazo saspēli. Lai arī reizēm tikai mirklis, tomēr tam vajadzīgs pārbaudes laiks. Piedāvājums izstādīties Rotko mākslas centrā bija pašsaprotams dzinulis domu apkopošanai. Domājams, nav jāpiemin, ka neiedalu gleznošanu 10 gleznu posmos, lai arī runā, ka dzīvojam vienreiz. Mētāt sevi pa "sērijām" nevēlos, to izdarīs laiks. Labāk nodoties brīnišķīgai attīstībai, kas nepieprasa sekot līdzi cilvēces ātrajām iegribām un untumiem. Secinājums – šīs gleznas ir loģisks manas darbības turpinājums un citu darbību sākums.

Kāda ir izstādē skatāmās izlases vieta jūsu līdzšinējās darbības kontekstā? Vai tas ir jau iepriekš pieteiktu tēmu, formas turpinājums, izvērsums, vai varbūt jauni meklējumi, straujš pavērsiens?

Sigita Daugule: Es diezgan apzināti esmu gājusi uz formas reducēšanu, lai dabūtu kvintesenci no tā, kas ir, jo nekas jau nav jāizdomā. Katrai lietai ir kaut kas visraksturīgākais, tikai līdz tam jānonāk. Jo uzskatu – ja nevari uzgleznot to, ko redzi, nevarēsi arī to, ko neredzi. Redzamais taču ir pats vienkāršākais – tas, kas acu priekšā. Esmu gleznojusi diezgan reālistiski, tad sāku pētīt, kā veidojas pilsētas plāni. Kādā brīdī secināju, ka, vienu lietu fotografējot ļoti tuvu, bet otru – ļoti tālu, tās ir identiskas. Tā es sāku spēlēties ar attālumiem.

Jānis Dukāts: Grupas izstādei Rotko centrā darbus radīju speciāli, jo no savas daiļrades vēlējos skatītājiem rādīt kaut ko pavisam svaigu. Konkrētajā sērijā izvirzīju tēmu „Kosmoss" – tā bija jaunas telpas apguve, jauns izaicinājums. Izvēlētajai tēmai kā izteiksmes līdzekli pielietoju krāsu, laukumu, līniju, kustību un ritmu, bet faktūru, kas līdz šim bija ļoti svarīga manā glezniecībā, neizmantoju. Eļļas tehnikas vietā izvēlējos akvareli, kas izvēlētajai tematikai šķita piemērotāks.

Andris Eglītis: Šis darbu cikls gan turpina iepriekš iesākto, gan iezīmē pavērsienu. Parasti, kad saskatu kādu tēmu, es to izvēršu darbu ciklā, kas dabiski noslēdzas. Bet katrs nākamais cikls izriet no iepriekšējā.

Daiga Krūze: Rotko centrā izstādītās gleznas ir darbu sērijas „Ielas" (2004) turpinājums. Tās turpina kustību – iekšējā savienošanos ar ārējo, vairāk meklējot ārējo, no sevis atsvešināto, neitrālo, kas nav saistīts ar emocijām.

Viktorija Valujeva: Pirms darbu sērijas "Prāta projekcijas" es pētīju personības mainīgo stāvokli savā diplomdarbā "Nav atbildības. Jaunība". Gleznās cenšos atbildēt uz jautājumiem: "Kas ir prāts? Kas uztver caur mūsu acīm? Kas klausās caur mūsu ausīm?" Šie jautājumi prasa daudz laika un novērojumu, tāpēc turpināšu pētīt tos arī savā turpmākajā radošajā darbībā.

Andris Vītoliņš: Es turpinu tēmu, kas bija ietverta sērijā „Arhitektūra un morāle", bet jaunākās sērijas nosaukums ir „Koki, krūmi un dzinēji". Bieži mākslinieki steidzas, skrien no izstādes uz izstādi, bet tēmu neattīsta. Esmu opozīcija joku laikmetam. Mainījusies ir tehnika, kurā strādāju, – agrāk tas bija akrils, tagad eļļa. Akadēmijas laikā smagnējais eļļas gleznieccības spiediens manī izraisīja pretreakciju. Bet šogad pats esmu sācis stādāt eļļas tehnikā – tas ir pilnīgi cits veids. Katra gleznas kārta ilgi jāžāvē, to nevar uzraut pa mēnesi.

Otto Zitmanis: Neiedalu savu radošo darbību posmos. To darīt vēl pāragri... Patiesībā šķiet, ka ar šādu dalījumu nekad nenodarbošos. Visam jāiet savs ceļš, virzoties uz kaut ko augstāku, pilnveidojot sevi, domas tīrību. Vēstījums, kas tiek nodots potenciālajam skatītājam, pirmkārt ir adresēts sev, lai iedziļinātos tajā ar attālināta vērotāja skatu. Iespējams, tas ir egoisms, kas nostāda mani pašu pirmajā rindā, liekot vērot to, kas sakrāsots, un jautāt, vai ar to pietiek. Būtu muļķīgi definēt, kur tālāk ved katra stunda, katra diena, jo nav konkrētas atbildes. Ir vienīgi minējumi, kas atkarīgi no globālās virzības, cilvēciskas sāpes, un vēlme iedziļināties redzamajā, jo ne vienmēr mākslinieka skatījums sakrīt ar attiecīgā laika sabiedrības uztveri. Man kā indivīdam šī parāde ir gan turpinājums, gan pavērsiens, gan arī meklējumi, bet citam varbūt vien šausmas un vaimanas, kas dzen izmisumā dvēseli.

Jūsu attiecības ar izstādes norises vietu – Daugavpili, Rotko mākslas centru? Vai jūs ir iedvesmojis Marks Rotko pats?

Sigita Daugule: Mazliet brīnos, kādēļ Rotko centra pārstāvji izstādei izvēlējās pāris ļoti abstraktu gleznu. Bet to sākums bija pilnīgi banāls. Es uzgleznoju zaķi un, kad sāku šo gleznu ienīst, aizkrāsoju to pilnīgi melnu. Es sapratu, ka pilnīgi melnā gleznā, kurā nekā nav, parādās bezgala daudz nianšu. Tad divas gleznas es uztaisīju speciāli. Laikam sanāca labi, ja jau kurators paņēma.

Jānis Dukāts: Piedalīties šajā izstādē noteikti ir liels pagodinājums un reizē izaicinājums. Ir svarīgi ieraudzīt, kā manis radītie darbi piedalīsies kopējā izstādes tēla veidošanā, it īpaši, ja tā tiek pozicionēta kā vienīgā latviešu gleznieccības skate šajā gadā.

Andris Eglītis: Vispirms likās, ka man nav nekāda sakara ne ar Daugavpili, ne Marku Rotko. Vienkārši izstādes kurators mani uzrunāja, un es labprāt piekritu piedalīties izstādē. Teicu: „OK, baigi forši, būs labs iemesls beidzot aizbraukt uz izslavēto Rotko centru". Protams, dziļāku saikni starp manu mākslu un savulaik Marka Rotko pārstāvētajiem principiem var saskatīt: 20. gadsimts mākslā ar konstruktīvistiem, futūristiem un Marka Rotko abstrakto mākslu kā tendences galēju izpausmi ir iemācījis saskatīt formas kvalitātes arī ikdienā. Tas izpaužas arī manās mākslinieciskajās interesēs.

Daiga Krūze: Dalībai izstādē, manuprāt, nav konkrētas saistības ar Rotko mākslu. Es to uztveru kā iešanu ciemos, lai tur pastāstītu, kā man iet, un, iespējams, lai saprastu, ka domājam ļoti līdzīgi.

Viktorija Valujeva: Kā reiz teicis Pablo Pikaso: "Ir mākslinieki, kas sauli pārvērš par dzeltenu pleķi, bet ir arī citi – tie, kas ar savu mākslu un prātu dzeltenu pleķi pārvērš saulē." Tieši to man un pasaules mākslai nozīmē Marks Rotko. Viņa daiļrade mums visiem ir kā saule, kas ar saviem stariem iekļūst ikviena apziņā. Radot darbus, mans mērķis ir atklāt savu potenciālu un dalīties personīgajā pasaules uztverē ar skatītājiem. Esmu pagodināta un pateicīga izstādes organizētājiem par iespēju piedalīties šajā projektā, būt daļai no šī Daugavpils pilsētai svarīgā kultūras dzīves notikuma!

Andris Vītoliņš: Jaunākās sērijas nosaukums raksturo vietējo ainavu. Mēs esam automobilistu valsts – dzelzceļa jau tikpat kā nav. Ja es uz jautājumu, kur skatāmi mani jaunākie darbi, atbildu, ka Liepājā un Daugavpilī, sastopos ar vieglu samulsumu – kādēļ ne Rīgā? Kādēļ ne ārzemēs? Tas atspoguļo domāšanu. Varbūt esmu caur pievēršanos vietējai tematikai noslāpējis mazvērtības kompleksu. Taisu to, kas ar mani notiek. Vēlos apgriezt situāciju otrādi – lai Ņujorka un Londona pievēršas tam, kas notiek šeit.

Otto Zitmanis: Lai arī lokālo mākslas pasākumu vērošanas nekaitē tiem, kas savas saknes dziļi ielaiduši Rīgas ielās un atsakās izmantot personiskā auto priekšrocības, nokļūšana tālākās vietās sagādā galvassāpes, jo dažreiz šoferis ir jālaiž atvaļinājumā. Tomēr jāsaprot arī, ka ne jau Rīgas centrā vienmēr ir tie atklātākie mākslas baudītāji. Šai pusē snobisms karsē jumtus... Patiesu skatītāju, kas spēj godīgi pateikt savas domas, drīzāk var sastapt ārpus Rīgas. Šķiet, ka Rotko centra dzimšana Daugavpilī varētu tikt uzskatīta par vienu no burvīgākajiem mākslas izplešanās pasākumiem. Visam ir jāattīstās un jāplešas, jādiskutē un jāpretojas. Katram vārdam, darbam jāiet apritē.

Vilnis Vējš, mākslas kritiķis

Artists about themselves, context and exhibition

Artists participating in the exhibition "Latvian Contemporary Painting", perhaps, can be included in one category, if some general classification principle is applied – for instance, they are all contemporaries, representatives of approximately the same generation, who have convincingly entered the Latvian art space this century. The turn of the century coincided with the time when, initially only anticipated, Latvian painting was undergoing changes, occurring especially in its relationships with the contemporary art. Having overcome the gap, partially caused by historical events and partially institutionally imposed, which has separated these spheres previously, the younger generations of Latvian painters can really be characterized as "Latvian Contemporary Painting". However, all artists represented at the exhibition are original personalities having their own essentially different and unmistakably individual style. Therefore, though it might have been very tempting to speak about them as a totality, I wished to devote a special attention to their differences, to see personal motivation and choice of each of them. This led me to interviewing them and asking them to answer three similar questions – this proved to be the right way, because the responses were so different! No matter how well art scientists, critics, philosophers are able to characterize artists, invaluable are those cases when artists themselves are allowed to speak. Then the opinions, ideas and judgments are revealed which "a detached observer" would never guess. Fortunately, the generation of Latvian painters, which now can already be called mature, are able to speak about their art from "inside", openly telling about their emotional experiences, impressions, ideas, and simultaneously be "a detached observer" – to comment on the selected approach within a broader context of time and space. This is what I asked them to do by putting the questions:

Can you identify, remember the impulse underlying the series (group, selection) of your exhibited works? If yes, characterize your works, please.

Sigita Daugule: In my pictures, people see walls covered with the graffiti. I don't perceive it like this. Everyone sees what they wish to see. I can say I paint figural compositions. Each painting has a specific impulse. For example, a hen. For half a year I was terribly suffering – not to see that picture I took it out of the room, put it facing the wall... One day I painted it all red. And then, all of itself a hen entered the picture, it simply had to be there. And I understood that the work was ready. Figures are not extremely impulsive, because I sketch a lot. The best form is to found for each of them. Some works get painted easily, however, before that they have lived in my head for a long time.

Jānis Dukāts: The manner and form of depicting were, perhaps, set by the environment and epoch. Undoubtedly, the creation of pictures was affected by both what I had passed through in the recent past and the experience that is deep in my unconsciousness and, possibly, also by some visions of future, which might be used in my next works. But first and foremost I wished to depict feelings of this century and my individual vision about the cosmos filled with electromagnetic radiation, plasma, cosmic rays and other substances.

Andris Eglītis: I participate in the exhibition "Latvian Modern Painting" with works that have been exhibited in Belgium but have not been shown in Latvia until now. The principle which underlies the creation of these works has been formulated by me as a "specific chaos" – I myself do not interfere with nature I am painting, I find finished compositions and paint them. One thing leads to the next... I was guided by the interest in the relationships that exist between everyday life and abstraction. For instance, a heap of planks in the corner of the room resembles an abstract composition. This triggers my visual fascination. But at a more generalized level – reminds me about the tight link that exists between what is noble and what is mundane.

Daiga Krūze: The initial impulse is activity – the transference of attention from one object to another. This is a communication with the image, any kind and anything that exists around us. This is a conversation where the specific object is a word, a sentence or even the whole composition. Works are based on finding a sufficiently neutral object which would simultaneously hold the principles of life – death – rebirth. And we can also say that this object contains both bones and skin simultaneously, or it balances chaos and order. The initial impulse comes from the play of light on the surface of water at the side of a ferry boat, when looking at it in the negative as an undeveloped film. This involves an attempt to expand the perception space of a human.

Viktorija Valujeva: Inspiration which I draw from research in psychology and art was a source of the impulse. To create a new series of works "Projections of Mind" I had to go through a strong psychological experience. Works depict a world that strongly resembles personality's through-the-looking-glass world. Every second a person creates perceptual projections, and this brings about effects. By turning this over in our minds again and again, we create perceptual construction anew through the prism of our perception. At yielding to emotional experiences and strong feelings, human world transforms into a broad range of feelings. By applying the technique of collage in my paintings, I made an attempt to show the artificial space which we ourselves create when we evaluate our emotional experience.

Andris Vītoliņš: I have painted a lot on my travels, I have painted factories and other objects in foreign countries. Then, at some moment, separatism revived in me – a conviction that everything must be done here. Perhaps, it was a naïve thought – if you are able "to cope with" here, then, what is created here matters a lot. Many artists make global art. I am in opposition – I paint trees, bushes, small sheds. Everything that I see on the trajectory I move along. In the series exhibited in Daugavpils, nothing has been specially looked for. I concentrated my attention on what I saw every day. I am preoccupied with the issue of striving after the inaccessible world, dream medium. I stopped striving and saw that I am already inside it.

Otto Zitmanis: The beginning is to be looked for outside the passing time. The support and take-off are to be found in one's own experience and desires, because any information and feelings have to be tested by time. Therefore, between the idea and hand there exists always a shift in time – the analysis, reflection on what is important and elusive, on that little interplay. Though sometimes it might last only for a brief moment, the testing time is still needed. The offer to participate in the exhibition at Rothko Art Centre was a self-evident impulse to collect my thoughts. I believe, I don't have to mention that I do not divide painting into 10-painting stages, though they say that we live only once. I don't want to "distribute" myself by "series", this will be done by time. It's better to indulge in a wonderful development that does not require satisfying sudden whims and follies of mankind! The conclusion – these paintings are a logical continuation of my activity and the beginning of new activities.

What is the place of the selection seen at the exhibition within the context of your previous activity? Are they the expansion, continuation of former themes and forms, or, perhaps, search for new ones, and a crucial turning-point?

Sigita Daugule: I have quite consciously reduced form to gain the quintessence of what is around, because there is no need to invent anything. Any thing has something that is most characteristic of it, you have only to find it. I believe – if you can't paint what you see, you won't be able to paint what is invisible. The visible is the simplest thing – the thing that is before your eyes. I have been painting in a rather realistic manner, then I started to explore how city plans are developed. I discovered that photos taken of one thing from a very near distance and of the other thing – from a far distance look identical. This is how I started to toy with distances.

Jānis Dukāts: Works for the exhibition in the Rothko Centre were created specially, because I wanted to show something absolutely new and fresh to the viewers. The theme of the specific series was "The Cosmos" – this was a new "space" and a new challenge. The means of expression used for the chosen theme were color, fields, lines, motion and rhythm, while the texture, which until now had been very important in my painting, was not employed. Instead of oil technique I used water-colors because they seemed more adequate for this theme.

Andris Eglītis: This series of works is a continuation of what has been previously begun and also marks a turning-point. Commonly, when I find some theme, I implement it in a series of works, which then naturally comes to an end. But every next series derives from the previous one.

Daiga Krūze: The pictures exhibited at the Rothko Centre are a continuation to the series "Streets" (2004). They continue a movement – the internal joining the external. Searching more for the external, alienated, neutral, which does not involve emotions.

Viktorija Valujeva: Before "Projections of Mind", I had explored the changeable state of personality in my diploma work "No Responsibility. Youth". In my paintings I try to answer the questions: "What is mind? What is it that perceives through our eyes? What is it that hears through our ears?" These questions require much time and observation, therefore I am going to investigate them in my future creative work.

Andris Vītoliņš: I continue the theme included in the series "Architecture and Morality", but the title of the more recent series is "Trees, Bushes and Motors". Quite often, artists are in a great hurry, they run from one exhibition to another, but the theme remains undeveloped. I am in opposition to the joke epoch. My technique has been changed – previously it was acrylic, now it is oil. At the Academy, a heavy pressure of oil painting triggered a counter reaction in me. But this year, I myself started to work in oil technique – this is an absolutely different way. Every layer of the picture has to be dried for a long time, so it is impossible to finish a picture in a month's time.

Otto Zitmanis: I don't divide my creative activity into stages. It is too early to do this...Actually, I think I'll never do such dividing. Everything must develop in its own way, towards something higher, perfecting oneself and purity of thought. The message given to the potential viewer should, first of all, be addressed to yourself, before you immerse yourself in the understanding of a remote viewer. It might be egoism that puts me myself into the very first place, making me observe what has been painted and then asking whether this is enough. It would be silly to define where every further hour, every further day leads, because no specific answer exists. There are only guesses which depend on a global development, there is human pain and wish to delve into what you see, because artist's vision does not always coincide with the perception of the society of respective time. For me, as an individual, this parade is both the continuation and the turning-point, and a quest as well, but for somebody else it might appear to be absolute horror and wails that drive the soul to despair.

What are your relations with the place the exhibition is held – Daugavpils Mark Rothko Art Center? Has Mark Rothko inspired you?

Sigita Daugule: I wonder why the representatives of the Rothko Centre selected a couple of very abstract pictures for the exhibition. But the beginning was very trivial. I painted a hare, and, when I started to hate this picture, I painted it completely black. I realized that in a completely black picture, in which there is nothing, there appear endlessly many nuances. Then I made two specially. Most probably, the result was quite good, since Curator accepted them.

Jānis Dukāts: To take part in this exhibition is, of course, great honor and challenge simultaneously. It is vital to see how my works will participate in creating the general image of the exhibition, especially if it is positioned as the only exposition of Latvian painting this year!

Andris Eglītis: At first, it seemed I had nothing to do either with Daugavpils or Mark Rothko. Simply, I was addressed by Curator and willingly agreed to participate in the exhibition. I said: "OK, that's cool! Finally, there will be a good reason for going to the much-praised Rothko Center". Of course, it is possible to identify a deeper link between my art and the principles Rothko represented in his time: through constructivists, futurists and Mark Rothko's abstract art as the ultimate manifestation of the tendency, the 20th century has taught me to see qualities of form in everyday life as well. This is demonstrated in my artistic interests as well.

Daiga Krūze: The participation in the exhibition, in my opinion, does not specifically relate to Rothko's art. For me it is like paying a visit and telling there how I live, and, perhaps, also to understand that we think similarly.

Viktorija Valujeva: Pablo Picasso has once said: "There are artists who turn the sun into a yellow smudge, but there others as well – those who, by their art and mind, transform a yellow smudge into the sun". This is just what Mark Rothko means for me and world of art. For us, his creative work is like the sun, whose rays penetrate our consciousness. At creating works, my aim is to reveal my potential and share my personal world perception with the viewers. I am greatly honored and thankful to the organizers of the exhibition for providing the opportunity to participate in this project, to be part of this important event of Daugavpils culture life!

Andris Vītoliņš: The title of the recent series characterizes the local landscape. We are a country of motorists, there are almost no railways. If my answer to the question where my works can be seen is: in Liepaja or in Daugavpils, it causes embarrassment – Why not in Riga? Why not abroad? This reflects our way of thinking. Perhaps, by turning to local themes I have silenced my inferiority complex. I paint what is happening to me. I want to reverse the situation – let New York and London turn to what is going on here.

Otto Zitmanis: Though attending local art activities does not do any harm to those whose roots are deep in the streets of Riga and who refuse to take advantage of a personal car, getting to more remote places sometimes give headache, since a driver, too, must occasionally have a holiday! However, we have to realize that it is not always the center of Riga where you can find real art admirers! Snobbery is great in these parts... A true viewer, who will express his opinion honestly, can sooner be found outside Riga. The birth of the Rothko Centre in Daugavpils seems to be one of the most wonderful events of art expansion. Everything has to develop and expand, we must discuss and resist. Every word, every work must be in motion.

Vilnis Vējš, art critic

Sigita Daugule

Neredzamā armija. Audekls, eļļa / The Invisible Army. Oil on canvas / 2014, 150 x 200 cm

Vista, kurp ej? Audekls, eļļa / Chicken, Where are You Going? Oil on canvas / 2014, 135 x 180 cm

Piezīmes pelēkā. Audekls, eļļa, jaukta tehnika / Notes on Grey. Oil on canvas, mixed media / 2013, 135 x 140 cm

Nepabeigta līnija. Audekls, eļļa, jaukta tehnika / An Incomplete Line. Oil on canvas, mixed media / 2013, 135 x 140 cm

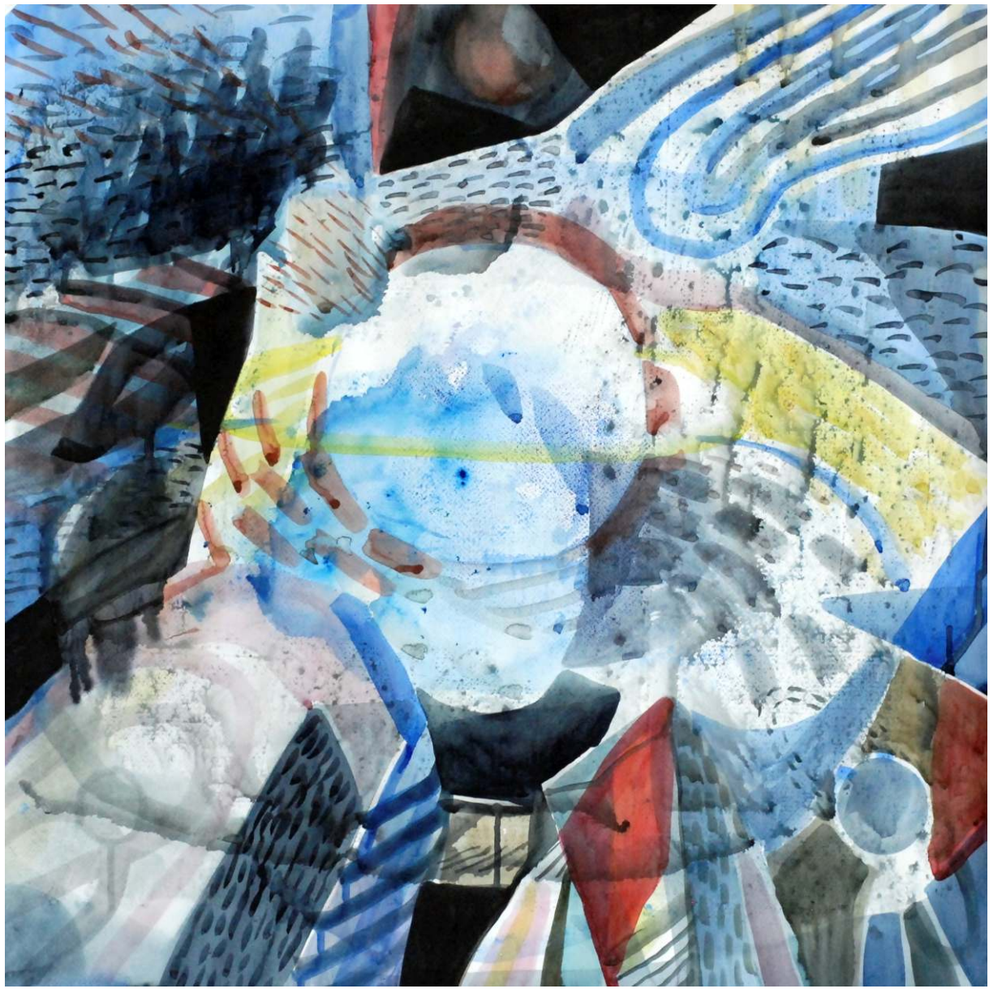
Kaut kas. Audekls, eļļa, jaukta tehnika / Something. Oil on canvas, mixed media / 2012, 180 x 250 cm
Fragments / fragment →

Jānis Dukāts

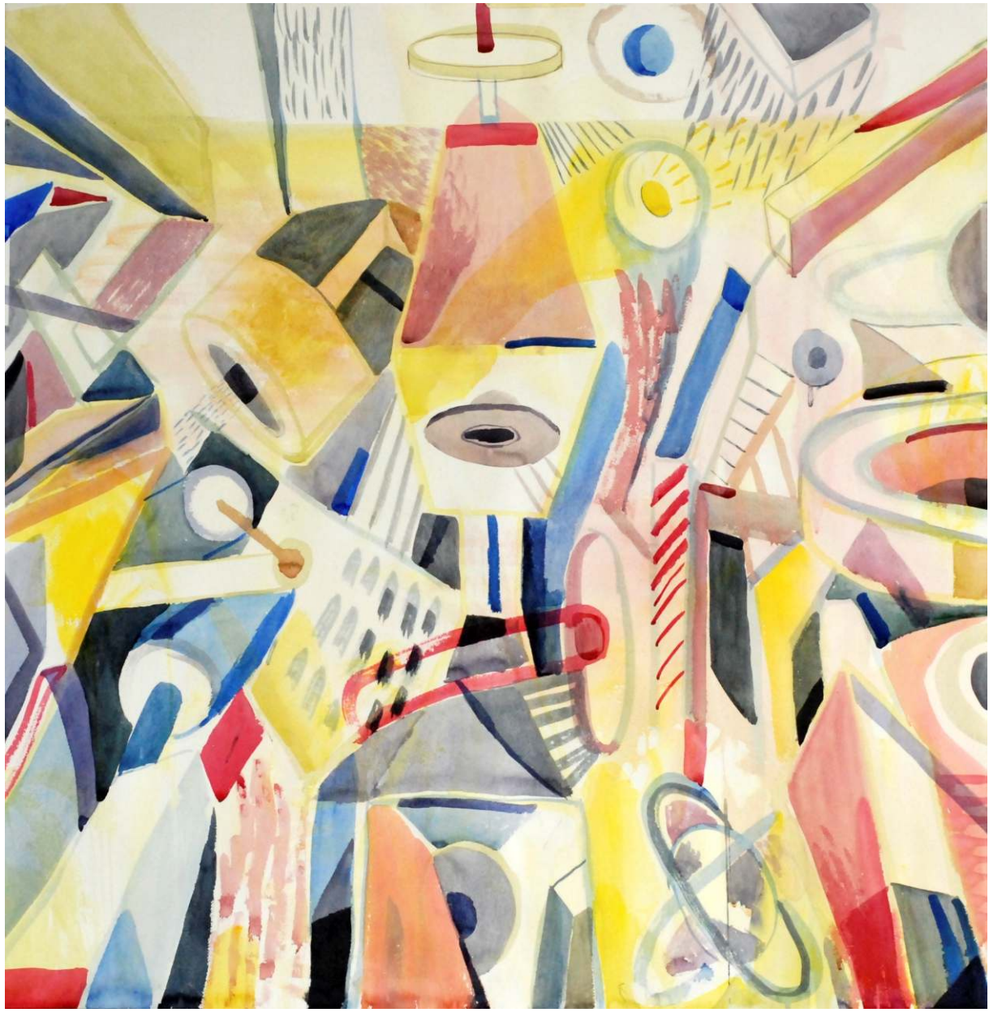
LW0025. Papīrs, akvarelis / LW0025. Paper, watercolor / 2014, 113 x 113cm

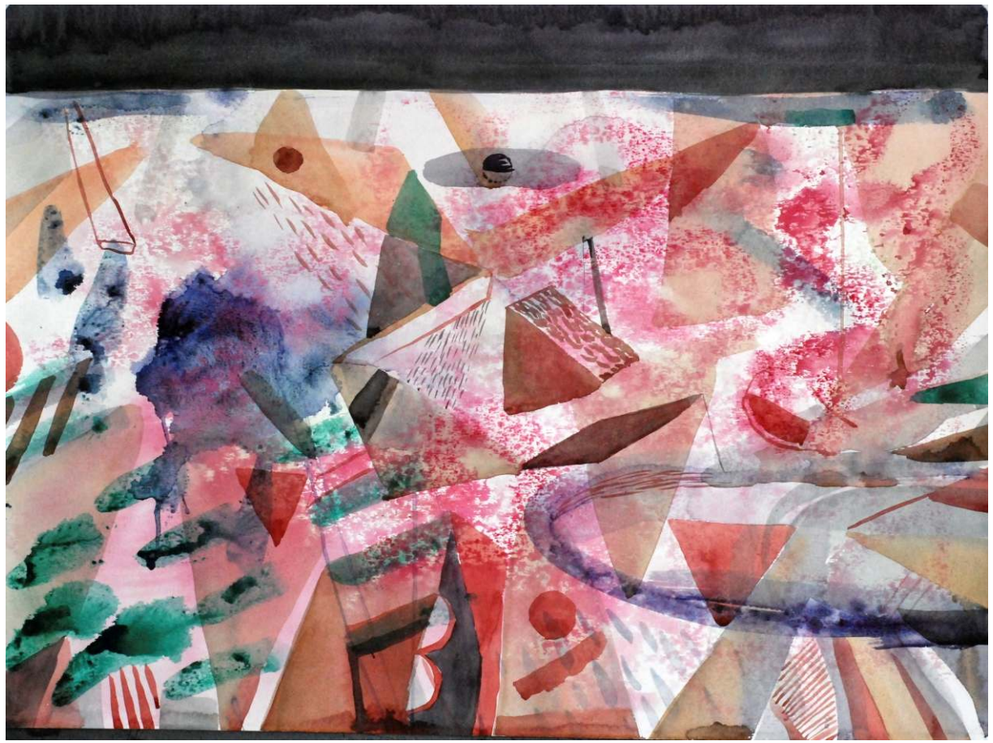
MW0022. Papīrs, akvarelis / Janis Dukats. MW0022. Paper, watercolor / 2014, 72x72cm

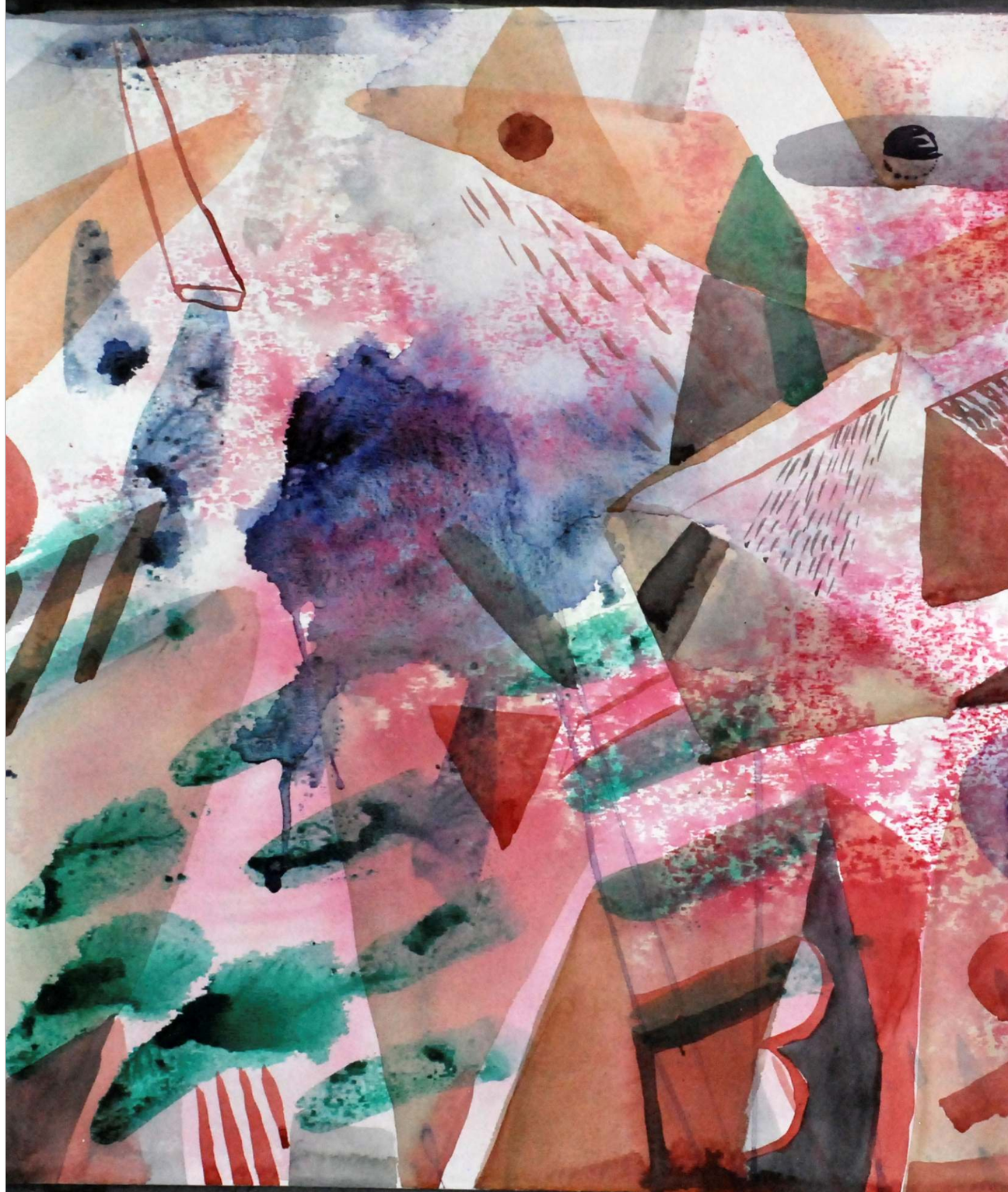
Mw0025. Papīrs, akvarelis / MW0025. Paper, watercolor / 2014, 57x57cm

LW0026. Papīrs, akvarelis / LW0026. Paper, watercolor / 2014, 113 x 113cm

MW0025. Papīrs, akvarelis / MW0025. Paper, watercolor / 2014, 57x57cm
Fragments / fragment →

Andris Eglītis

No cikla "Iespējama vieta". Audekls, eļļa / From Series „Possible Place". Oil on canvas / 2013, 141 x 105 cm

No cikla "Iespējama vieta". Audekls, eļļa / From Series „Possible Place". Oil on canvas / 2013, 143 x 91 cm

No cikla "Iespējama vieta". Audekls, eļļa / From Series „Possible Place". Oil on canvas / 2012, 112 x 83 cm

No cikla "Iespējama vieta". Audekls, eļļa / From Series „Possible Place". Oil on canvas / 2013, 83 x 97 cm

No cikla "Iespējama vieta". Audekls, eļļa / From Series „Possible Place". Oil on canvas / 2013, 126 x 84,5 cm
Fragments / fragment →

Daiga Krūze

Ūdens. Gaismas vērošana.4. Audekls, jaukta tehnika / Water. Observation of Light. 4. Canvas, mixed media / 2014, 150 x 200 cm

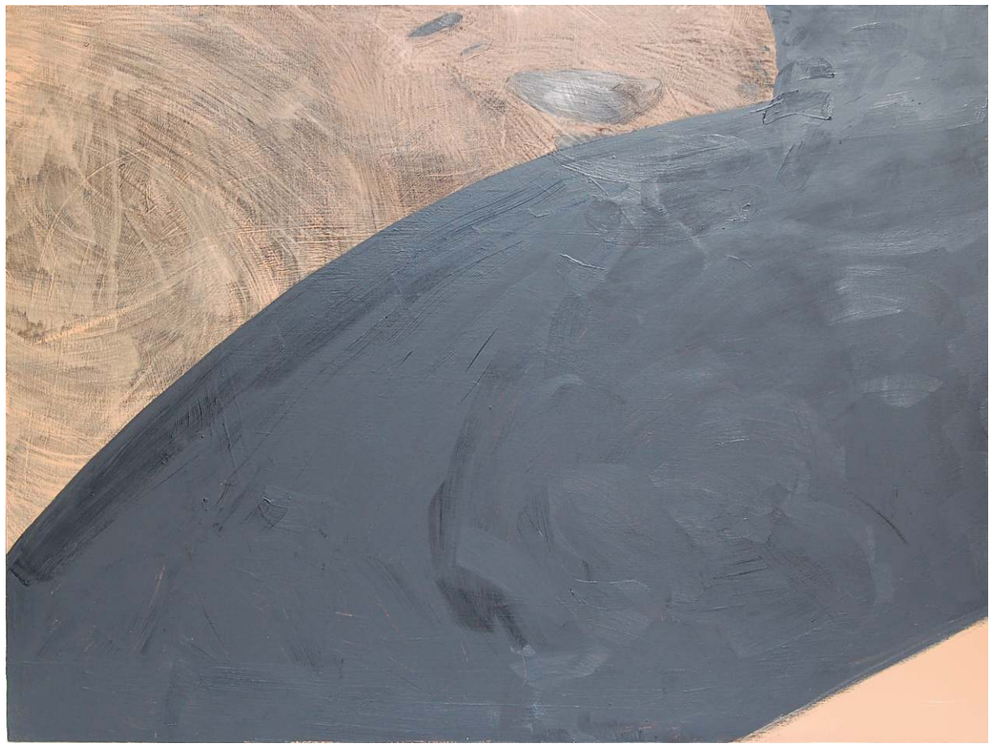
Ūdens. Gaismas vērošana.1. Audekls, jaukta tehnika / Water. Observation of Light. 1. Canvas, mixed media / 2014, 150 x 200 cm

Ūdens. Gaismas vērošana.2. Audekls, jaukta tehnika / Water. Observation of Light. 2. Canvas, mixed media / 2014, 150 x 200 cm

Ūdens. Gaismas vērošana.3. Audekls, jaukta tehnika / Water. Observation of Light. 3. Canvas, mixed media / 2014, 150 x 200 cm

Ūdens. Gaismas vērošana.5. Audekls, jaukta tehnika / Water. Observation of Light. 5. Canvas, mixed media / 2014, 150 x 200 cm
Fragments / fragment →

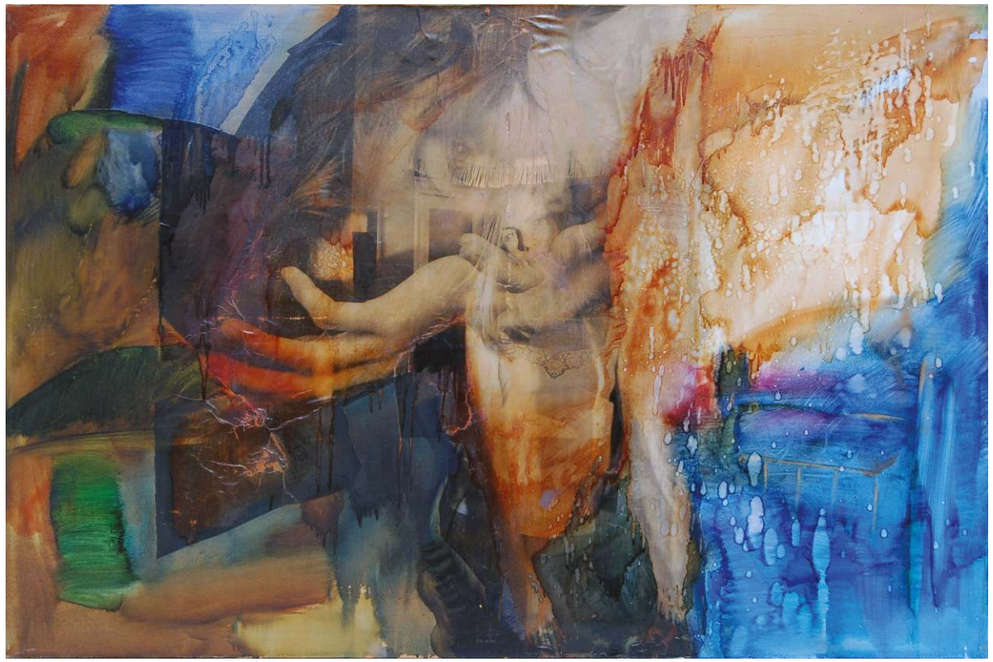
Viktorija Valujeva

Prāta projekcijas. Audekls, eļļa, jaukta tehnika / Mind Projections. Oil on canvas, mixed media / 2011, 100 x 150 cm

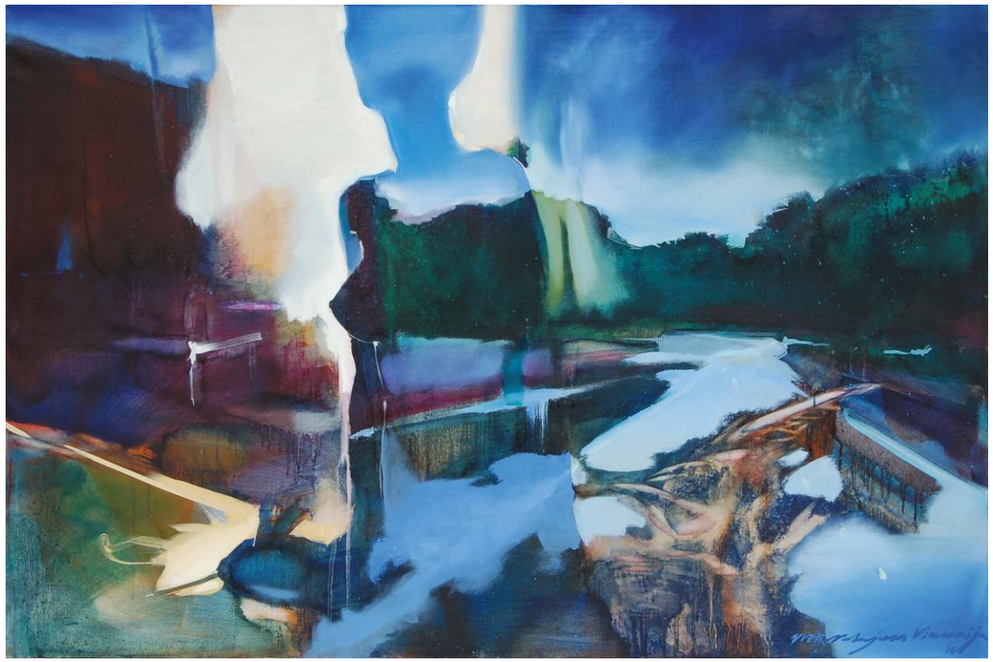
Prāta projekcijas. Audekls, eļļa, jaukta tehnika / Mind Projections. Oil on canvas, mixed media / 2011, 100 x 120 cm

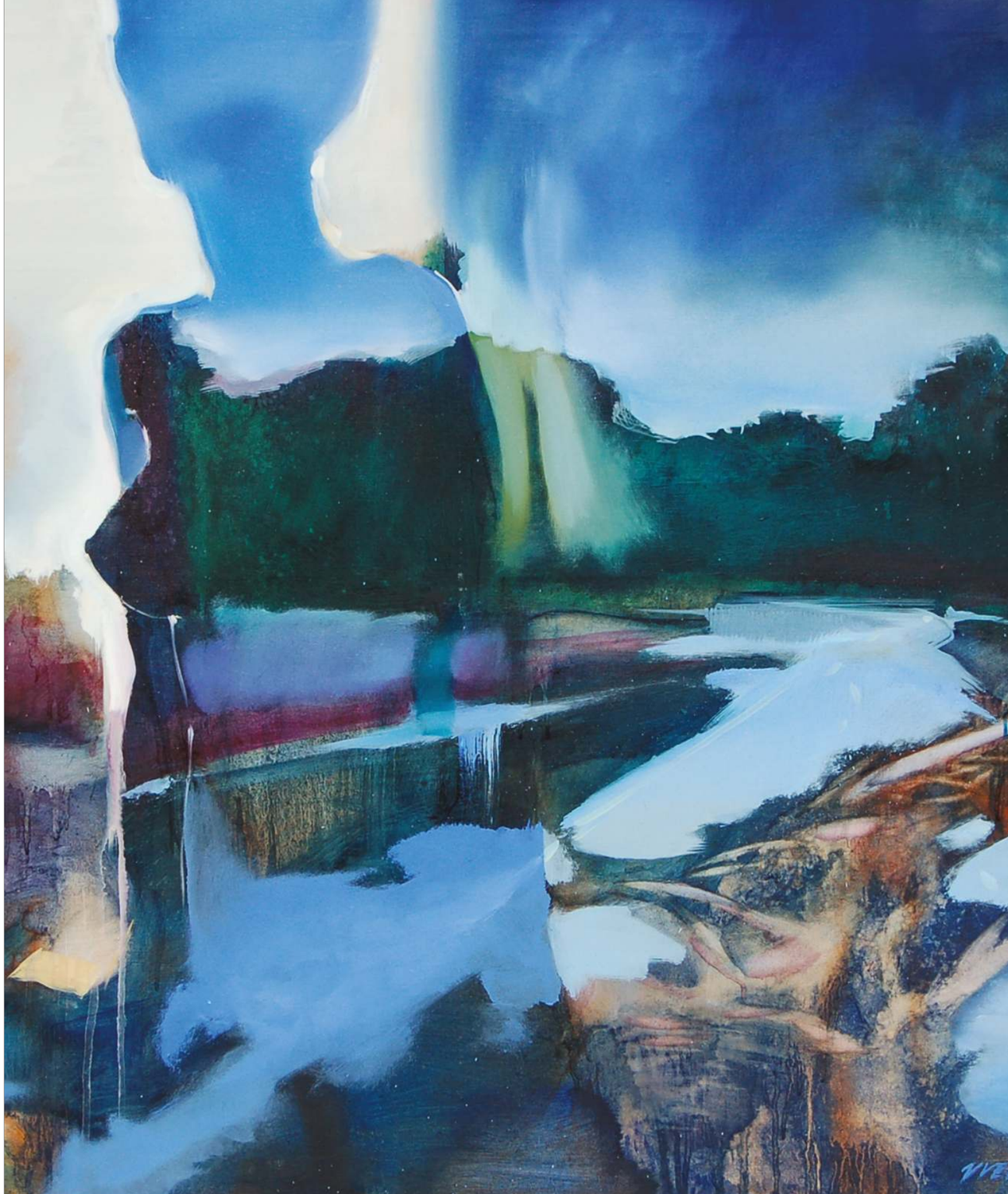
Prāta projekcijas. Audekls, eļļa, jaukta tehnika / Mind Projections. Oil on canvas, mixed media / 2011, 100 x 150 cm

Prāta projekcijas. Audekls, eļļa, jaukta tehnika / Mind Projections. Oil on canvas, mixed media / 2011, 100 x 150 cm

Prāta projekcijas. Audekls, eļļa, jaukta tehnika / Mind Projections. Oil on canvas, mixed media / 2011, 100 x 150 cm
Fragments / fragment →

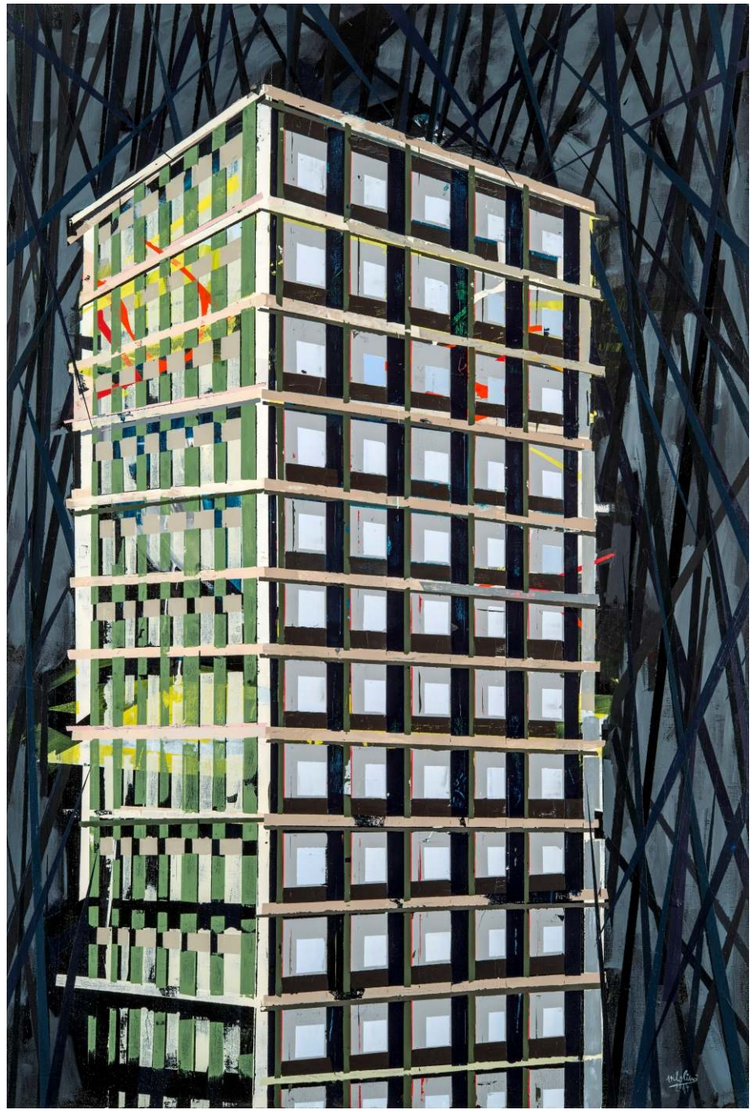
Andris Vītoliņš

Stundas braucienā. Audekls, akrils / An hour's drive. Acrylic on canvas / 2014, 140 x 224 cm

Viņi Tevi pazīst. Audekls, eļļa / They Know You. Oil on canvas / 2013, 120 x 105 cm

HOP! Audekls, akrils / HOP! Acrylic on canvas / 2014, 200 x 135 cm

Uzticības persona. Audekls, eļļa / Confidant.Oil on canvas / 2014, 140 x 200 cm

Iestāde Nr. 1975. Audekls, eļļa / The Institution Nr. 1975. Oil on canvas / 2014, 120 x 140 cm

Fragments / fragment →

Otto Zitmanis

Gaļa visiem tīk. Audekls, akrils / Everyone likes meat. Acrylic on canvas / 2014, 200 x 145 cm

Tā jēra nāve manā darbnīcā. Audekls, akrils / The death of that lamb in my workshop. Acrylic on canvas / 2014, 150 x 240 cm

Gribu redzēt sākumu. Audekls, akrils / I Want to See the Beginning. Acrylic on canvas / 2014, 200 x 145 cm

Pārāk vecs rokās, tautu neuzrunā. Audekls, akrils / That one in hands, that is too old, do not address nation. Acrylic on canvas / 2014, 200 x 150 cm

Es uzgleznoju sarkano kvadrātu. Vakar! Audekls, akrils / I Painted a Red Square. Yesterday! Acrylic on canvas / 2014, 150 x 300 cm
Fragments / fragment →

Sigita Daugule (1971)

1998. gadā beigusi Latvijas Mākslas akadēmiju (I. Zariņa un A. Naumova Monumentālās glezniecības meistardarbnīcu). Pirms tam pabeigusi Rīgas 50. vidusskolu.

Līdz šim bijušas 23 personālizstādes. S. Daugules darbi izstādīti grupu izstādēs Austrijā, Beļģijā, Dienvidkorejā, Francijā, Igaunijā, Latvijā, Vācijā, Zviedrijā un citur. Mākslinieces darbi atrodas muzeju kolekcijās un privātkolekcijās Latvijā un ārvalstīs.

In 1998, she graduated from the Art Academy of Latvia (Monumental painting master workshop under I. Zarins and A. Naumovs). Before that she finished Riga secondary school No 50.

She has had 23 solo-exhibitions until now. Works by S. Daugule have been exhibited at group-exhibitions in Austria, Belgium, South Korea, France, Estonia, Germany, Sweden and other places. Her works are in museum and private collections in Latvia and in foreign countries.

Jānis Dukāts (1985)

No 2008. līdz 2010. gadam studējis LMA maģistrantūrā, pirms tam (2006) Palermo mākslas akadēmijā (Itālija) un no 2004. līdz 2008. gadam LMA figurālajā meistardarbnīcā, iegūstot mākslas bakalaura grādu. No 1996. līdz 2004. gadam mācījies Jaņa Rozentāla Rīgas mākslas vidusskolā.

Līdz šim bijušas 4 personālizstādes. J. Dukāta darbi izstādīti grupu izstādēs Latvijā, Igaunijā, Vācijā, Francijā, Japānā, Slovākijā un citur. Mākslinieka darbi atrodas privātkolekcijās Latvijā un ārvalstīs.

From 2008 to 2010, Jānis Dukāts studied for a master's degree in the Art Academy of Latvia, but before that (2006) in Palermo Art Academy (Italy), and from 2004 to 2008 in the figural master workshop of the Art Academy of Latvia and obtained bachelor's degree in art. From 1996 to 2004 he studied at Janis Rozentāls Riga Secondary School of Art.

Until now he has had four solo-exhibitions. Works by J. Dukāts have been exhibited at group-exhibitions in Latvia, Estonia, Germany, France, Japan, Slovakia and other places. His works are in private collections in Latvia and abroad.

Andris Eglītis (1981)

No 2012. līdz 2013. gadam pēcmaģistrantūras studijas HISK, Gentā (Beļģija), no 2003. līdz 2005. gadam studējis gleznie cību LMA maģistrantūrā, pirms tam, no 1999. līdz 2003. gadam, LMA studēja gleznie cību, iegūstot mākslas bakalaura grādu. Bakalaura un maģistra studiju laikā piedalījies studentu apmaiņas programmās: 2002. gadā Mančestras Metropolitēna Universitātē (Apvienotā Karaliste) un 2004. gadā I. Repina vārdā nosauktajā Sanktpēterburgas mākslas akadēmijā (Krievija). No 1996. līdz 1999. gadam darbojies fotostudijā Annas2.

Līdz šim bijušas 10 personālizstādes. A. Eglīša darbi izstādīti grupu izstādēs ASV, Austrijā, Beļģijā, Čehijā, Francijā, Igaunijā, Itālijā, Latvijā, Lietuvā un citur. Mākslinieka darbi atrodas muzeju un privātkolekcijās Latvijā un ārvalstīs.

From 2012 to 2013 – post-master studies at HISK in Gent, Belgium; from 2003 to 2005 he studied painting at the Art Academy of Latvia to obtain master's degree; before that, from 1999 to 2003, he studied for a bachelor's degree at the Art Academy of Latvia. During bachelor and master studies he participated in students exchange programs: in 2002, Manchester Metropolitan University (UK), and in 2004, I. Repins St. Petersburg Art Academy (Russia). From 1996 to 1999, he worked at the photo studio Annas2.

He has had 10 solo-exhibitions until now. Works by A. Eglītis have been exhibited at group-exhibitions in the USA, Austria, Belgium, the Czech Republic, France, Italy, Latvia, Lithuania and other places. Artist's works are in museum and private collections in Latvia and abroad.

Daiga Krūze (1980)

No 2002. līdz 2004. gadam studējusi gleznie cību LMA maģistrantūrā, pirms tam, no 1998. līdz 2002. gadam LMA restaurāciju, iegūstot mākslas bakalaura grādu. No 1992. līdz 1998. gadam mācījusies Jaņa Rozentāla Rīgas mākslas vidusskolā, bet no 1989. līdz 1992. gadam Baldones mākslas skolā.

Līdz šim bijušas 11 personālizstādes. D. Krūzes darbi izstādīti grupu izstādēs Austrijā, Beļģijā, Francijā, Itālijā, Latvijā, Lietuvā, Vācijā, Šveicē un citur. Mākslinieces darbi atrodas privātkolekcijās Latvijā un ārvalstīs.

From 2002 to 2004, Daiga Krūze studied painting at the Art Academy of Latvia to obtain master's degree; before that, from 1998 to 2002, she studied restoration and was awarded bachelor's degree. From 1992 to 1998 she studied at Janis Rozentāls Riga Art Secondary School, while from 1989 to 1992 – at Baldone Art School.

She has had 11 solo-exhibitions until now. Works by D. Krūze have been exhibited at group- exhibitions in Austria, Belgium, France, Italy, Latvia, Lithuania, Germany, Switzerland, and in other countries. Her works are in private collections in Latvia and abroad.

Viktorija Valujeva (1986)

No 2012. gada līdz šim – grafikas studijas LMA maģistrantūrā . No 2007. līdz 2010. gadam studējusi gleznie cību LMA maģistrantūrā, pirms tam (2003–2007) Daugavpils Universitātē ieguvusi mākslas bakalaura grādu.

Līdz šim bijušas 7 personālizstādes. V. Valujevas darbi izstādīti grupu izstādēs Latvijā, Lietuvā, Francijā, Spānijā un citur. Mākslinieces darbi atrodas privātkolekcijās Latvijā un ārvalstīs.

From 2012 until now – graphic arts studies at the Art Academy of Latvia to gain master's degree. From 2007 to 2010, she took master degree studies in painting at the Art Academy of Latvia, but before that (2003 – 2007) she studied at Daugavpils University and was awarded bachelor's degree in art.

V. Valujeva has had seven solo-exhibitions until now. Her works have been exhibited at group-exhibitions in Latvia, Lithuania, France, Spain, and in other places. V. Valujeva's works are in private collections in Latvia and in foreign countries.

Andris Vītoliņš (1975)

Latvijas Mākslas akadēmijas docētājs. 2002. gadā ieguvis maģistra grādu mākslā (LMA), pirms tam (2000) pabeidzis studijas Vizuālajā komunikācijā, iegūstot bakalaura grādu mākslā. Līdz 1995. gadam mācījies Rīgas amatniecības vidusskolā. Kopš 2012. gada mākslinieks ir LMA Gleznie cības katedras vadītājs.

Līdz šim bijušas 12 personālizstādes. A. Vītoliņa darbi izstādīti grupu izstādēs Austrijā, Azerbaidžānā, Baltkrievijā, Dānijā, Francijā, Igaunijā, Itālijā, Latvijā, Nīderlandē, Vācijā un citur. Mākslinieka darbi atrodas muzeju kolekcijās un privātkolekcijās Latvijā un ārvalstīs.

Andris Vītoliņš is a lecturer at the Art Academy of Latvia. In 2002, he gained master's degree in art (LMA), but before that he had studied Visual Communication and obtained bachelor's degree in art. Until 1995 he studied at Riga Crafts Secondary School. Since 2012, the artist is Head of the Painting Department at the Art Academy of Latvia.

A.Vītoliņš has had 12 solo-exhibitions until now. His works have been exhibited at group-exhibitions in Austria, Azerbaijan, Belarus, Denmark, France, Estonia, Italy, Latvia, the Netherlands, Germany, and in other places. His works are in museum and private collections in Latvia and in foreign countries.

Otto Zitmanis (1980)

No 2000. līdz 2004. gadam studējis gleznie cību LMA, pirms tam (1997–1999) studējis Andreja Granta foto studijā melnbalto fotogrāfiju. No 1992. līdz 1999. gadam mācījies Jaņa Rozentāla Rīgas mākslas vidusskolā.

Līdz šim bijušas 7 personālizstādes. O. Zitmaņa darbi izstādīti grupu izstādēs ASV, Beļģijā, Latvijā, Lietuvā, Vācijā, Krievijā un citur. Mākslinieka darbi atrodas privātkolekcijās Latvijā un ārvalstīs.

From 2000 to 2004, Otto Zitmanis studied painting at the Art Academy of Latvia, but before that (1997 – 1999) he had studied black-and-white photography in Andrejs Grants studio. From 1992 to 1999, he studied at Janis Rozentāls Riga Art Secondary School.

Otto Zitmanis has had seven solo-exhibitions until now. His works have been exhibited at group-exhibitions in the USA, Belgium, Latvia, Lithuania, Germany, Russia, and in other places. His works are in private collections in Latvia and in foreign countries.

Latvijas laikmetīgā gleznieciība
Latvian Contemporary Painting

redaktors / editor – Māris Čačka
teksts / text – Vilnis Vējš, Valentīns Petjko
foto / photo – Inga Girvica, Normunds Brasliņš, Jānis Dukāts
dizains / design – Inga Girvica
translation to English – Broņislava Kalniņa
izdevējs / publisher – Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs
iespiests / printed – Dardedze Holográfija

ISBN 978-9934-8467-2-4